

Dr. Craig Keener, Matthew, Hotuba ya 16, Mathayo 23-24

© 2024 Craig Keener na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. Craig Keener katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mathayo. Hiki ni kipindi cha 16, Mathayo 23-24.

Yesu amekuwa akijadiliana na Mafarisayo na Masadukayo hadharani.

Vema, sasa Yesu atasema hasa kwa wanafunzi wake na mtu mwingine yeyote anayesikiliza, kile ambacho Mafarisayo na viongozi wengine wanahusu hasa. Katika Mathayo sura ya 23, ataenda kuwakasirisha waandishi na Mafarisayo. Atazungumza juu ya hukumu inayokuja juu ya uanzishwaji wa kidini, hatimaye kuzungumza juu ya hekalu na kwa hiyo kuanzishwa kwa hekalu.

Kuja kwa kwanza, Mafarisayo, waandishi na hekalu wote wangekuwa chini ya hukumu katika mwaka wa 70 wakati Yerusalemu ingeharibiwa na hekalu kuharibiwa. Lakini Yesu ataendelea zaidi ya hili na kuzungumza juu ya ujio wa pili. Na maonyo hayo pia yanamaanisha kwamba tunachukua maonyo hayo ya kwanza na kuyatumia kwenye uanzishwaji wa kidini wa siku zetu wenyewe na kujiangalia sisi wenyewe.

Wahudumu wanaodai kuwa hawajali kondoo, sura ya 24 mistari ya 45 hadi 51, pia watahukumiwa. Kwa hiyo, Mafarisayo, si jambo la kutuambia tu kutokana na maslahi ya kihistoria, vema, Mafarisayo walivuruga. Pia ni jambo la kujipa changamoto, kutufanya tujiangalie na kusema, tusifanye kama walivyotenda.

Tuhakikishe tunawapenda watu wa Mungu na kuwatumikia watu wa Mungu kwa njia zinazotupasa. Yesu changamoto dini kwa ajili ya maonyesho. Hii ni katika muktadha wa uadui wa kiongozi wa Yerusalemu.

Mengi ya hayo yalitoka kwenye Marko sura ya 12 na baadhi ya haya pia yamo katika Marko sura ya 12. Marabi wa baadaye na baadhi yake pia kutoka kwenye Luka sura ya 11, marabi wa baadaye walilaani unafiki. Waliona kwamba kulikuwa na unafiki katika Israeli na walishutumu unafiki wa Mafarisayo.

Kwa kweli, marabi walikuwa na mila hii, unaona ni mara kadhaa katika maandishi yao ambayo yamehifadhiwa kwa ajili yetu. Walikuwa na mapokeo haya kuhusu aina saba tofauti za Mafarisayo. Aina pekee ya Farisayo mwema ilikuwa ni aina ya Farisayo aliyemtumikia Mungu kwa kumpenda Mungu au kumcha Mungu.

Lakini aina nyingine za Mafarisayo walimtumikia Mungu wakiwa na nia za aina nyingine. Na kwa hiyo, walizungumza kuhusu Mfarisayo wa aina hii aitwaye kutokwa na damu au Mfarisayo aliyepondeka. Farisayo huyu alizunguka huku na huko akiwa

amefumba macho na akaendelea kukimbilia katika mambo na kwa hiyo akijichubua, asiye akamtazama mwanamke kwa bahati mbaya na kumtamani.

Kwa hiyo, kulikuwa na kukiri ndani ya mapokeo ya Kiyahudi ya unafiki wa Mafarisayo na unafiki wa watu wengine. Nakumbuka wakati mmoja niliogopa sana kujua kwamba mhudumu fulani alikuwa akifanya uzinzi na mshiriki wa mkutano wake akasema, ulikuwa wapi? Huna mawasiliano na ulimwengu wa kweli. Mungu apishe mbali ikiwa hiyo ni kawaida katika ulimwengu wa kweli.

Lakini kuna watu ambao wanaishi katika dhambi na kutumia jina la Bwana. Na ndivyo ilivyokuwa katika siku za Yesu pia. Na Yesu analaani unafiki.

Kulikuwa na mabishano kati ya Wayahudi. Unazipata kwenye Hati-kunjo za Bahari ya Chumvi, unazipata katika Ezra wa 4, Baruku wa 2, na kadhalika. Na tusije tukafikiri kwamba Yesu anakuwa sana, baadhi ya watu wamesema, vema, Mathayo 23 ni kinyume na Wayahudi.

Sio kupinga Wayahudi. Ukitaka kusoma kitu kisichopinga Uyahudi, Josephus anaripoti uchongezi dhidi ya Wayahudi kutoka kwa Apion katika kazi yake dhidi ya Apion. Na Apion anasema kila aina ya mambo mabaya kuhusu Musa, akisema kwamba sababu ya kutoka ni kwamba Wayahudi walikuwa na ukoma na Misri ilitaka tu kuwaondoa.

Anawaita Wayahudi waabudu sanamu, na kuzungumza juu ya kuabudu kichwa cha punda hekaluni. Kulikuwa na kashfa hizi zote dhidi ya Wayahudi. Lakini kinyume na hayo, ulikuwa na mabishano kati ya Wayahudi ambapo ulikuwa na baadhi ya makundi ya Kiyahudi ambayo yalikuwa yakilaani baadhi ya makundi mengine ya Kiyahudi.

Namaanisha, unawaangalia manabii, unamwangalia Amosi, unamwangalia Hosea. Ninampenda Hosea kwa moyo wa Mungu, upendo wa Mungu. Lakini Hosea, Amosi, Yeremia, na Mungu walisema kwa ukali sana, kwa ukali sana, kwa uthabiti sana kwa watu wake katika vitabu hivi.

Na ulikuwa na aina kama hizo za maneno miongoni mwa baadhi ya makundi ya Kiyahudi yakilaani makundi mengine ya Kiyahudi. Vitabu vya Bahari ya Chumvi kimsingi vinasema sisi ni jumuiya ya agano la Mungu. Sisi ni mabaki pekee ambao bado tunamtumikia Mungu.

Waisraeli wengine wote wameasi. Nao kwa kweli, mahali pamoja, ninaamini ni katika nyimbo za Qumran, wanawaita wengine wa Israeli kusanyiko la Beliali, kusanyiko la Shetani. Sasa hiyo ni lugha kali.

Na hiyo ilikuwa ni ya Kiyahudi. Naam, Yesu alikuwa Myahudi. Yesu ni Myahudi, tunaweza kusema.

Yesu ni Myahudi, na wanafunzi wake walikuwa Wayahudi, na alikuwa akitamka hukumu, si chini ya manabii. Hata hivyo, Mathayo anatumia viongozi wa kuja kwa mara ya kwanza kama onyo kwetu sisi ambao ni viongozi kati ya watu wa Mungu leo. Mafarisayo walikuwa akina nani? Kweli, kuna mijadala kadhaa kuhusu neno hili linatoka wapi.

Pengine neno hilo linamaanisha watenganishaji. Hawangekula na watu ambao hawakutoa zaka ya chakula chao kwanza. Walijulikana kwa tafsiri zao kamili za Torati.

Mara baada ya kuwa na mamlaka ya kisiasa chini ya Salome Alexandra, hiyo ilikuwa karne kadhaa mapema. Lakini sasa watu wenye mamlaka ya kisiasa walikuwa wafuasi wa Herode na hasa Masadukayo. Masadukayo, wengi wa washiriki wa aristocracy ya makuhani ni wa Masadukayo.

Masadukayo wamekuwa katika wema na Herode Mkuu. Kwa hiyo wengi wa Sanhedrini, pengine katika kipindi hiki, walikuwa na Masadukayo. Huenda Mafarisayo walikuwa wachache huko, ingawa kulikuwa na baadhi ya watu wenye ushawishi mkubwa kama Gamalieli wa Kwanza.

Kweli, Gamalieli wa Kwanza. Ninajaribu tu kufikiria ni kipindi gani mtu huyo alikuwa. Mafarisayo walikuwa na ushawishi kwa watu.

Bila shaka, wakati mwingine watu hawapendi yeyote aliye mamlakani kwa sababu yoyote ile. Lakini walikuwa na ushawishi kwa watu. Kulikuwa na baadhi yao katika aristocracy.

Pengine kulikuwa na takriban 6,000 tu kati yao katika Yudea yote na Galilaya wakiwa pamoja, Mafarisayo 6,000. Kwa hivyo, hawako hata 1% au pengine karibu na 1% ya watu wote. Josephus ndiye anayetupa takwimu ya 6,000 na yeye si mtu wa kudharau idadi.

Kwa hiyo, walikuwa kipengele kimoja tu cha Uyahudi wa awali. Wao sio Uyahudi wa kawaida. Kile Mafarisayo hufanya haimaanishi hivi ndivyo Wayahudi wote hufanya.

Lakini kwa kawaida ziliakisi maoni ya watu. Hiyo ni moja ya sababu zilizowafanya wapendezwe na watu. Walikuwa wapinzani wa Masadukayo, lakini iliwabidi kufanya kazi pamoja na Masadukayo.

Na tunawaona wakifanya kazi pamoja na Masadukayo dhidi ya Yesu wakati mwingine katika Injili, mara kwa mara. Walilazimika kufanya kazi pamoja na Masadukayo kwa sababu Masadukayo walihitaji msaada wao kwa watu na Mafarisayo walihitaji msaada wa Masadukayo walipohitaji kufanya jambo fulani kisiasa. Yesu anawakosoa viongozi, 23:1, na viongozi watalipiza kisasi.

Hii ilikuwa changamoto ya balagha. Hii ilikuwa changamoto kwa heshima yao. Kupindua meza katika hekalu ilikuwa changamoto kwa heshima ya wasomi wa makuhani pia kwa sababu wangeweza ... tena, hii sio makuhani wote.

Wasomi wa makuhani kweli walinyakua zaka zilizokuwa za makuhani wa chini na kuziweka nyingi nje ya ukuhani katika kizazi kijacho. Kila mtu alikubali kwamba wasomi wa makuhani walikuwa wafisadi. Mafarisayo walikubaliana na hilo.

Watu waliotunga Vitabu vya Kukunjwa vya Bahari ya Chumvi walikubaliana na hilo. Josephus alikubaliana na hilo. Na waandishi wa Injili na Matendo walikubaliana na hilo.

Lakini kwa vyovyote vile hawa viongozi mafisadi hata wasingekuwa mafisadi lilikuwa ni jambo la heshima. Ninamaanisha, heshima yao ilipingwa na kupinduliwa kwa meza katika hekalu, na usumbufu huu katika hekalu. Heshima yao ilipingwa na jinsi Yesu alivyowachambua hadharani.

Walikuwa watu ambao walitakiwa kuheshimiwa zaidi, walijisikia. Na Mafarisayo pia wange...namaanisha, hawakuwa wa juu kama Masadukayo, lakini pia wangeiona kama changamoto ya kejeli. Yesu anasema kwamba viongozi wa kidini wanapaswa kuishi kulingana na yale wanayofundisha, mstari wa pili na wa tatu.

Naam, kimsingi, Mafarisayo bila shaka wangekubaliana na hilo. Anasema, wale walioketi katika kiti cha Musa, wasikie wanayosema, lakini hawafanyi wanayofanya. Maadili yao kwenye karatasi yalikuwa bora kuliko jinsi walivyoishi kila wakati.

Sasa, katika maadili ya Kifarisayo, unapaswa kuwa mpole au mkali kwako mwenyewe kama kwa wengine. Lakini Yesu anasema wanawatwika wengine mizigo ambayo hawangeiinua kwa kidole chao. Inamaanisha nini kwamba waliketi kwenye kiti cha Musa? Baadhi ya watu wamesema ni kiti hiki hasa katika sinagogi, hekaluni.

Kwa kweli, wasomi wengi wamesema hivyo kwa sababu wanaakiolojia wameonyesha kwamba kulikuwa na kiti hicho hususa cha heshima katika masinagogi kadhaa. Tatizo ni kwamba hatujui kwamba kiti hicho kiliitwa kiti cha Musa. Tunachojua ni kwamba kuketi kwenye kiti cha mtu mara nyingi ilikuwa ishara ya kuwa mrithi wa mtu.

Kwa hiyo, Yesu anazungumza juu ya Mafarisayo kama wale wanaoketi katika kiti cha Musa, wale wanaodai nafasi ya warithi wa Musa. Wanadai kuwa wafasiri makini wa sheria. Walisema kwamba walipokea mapokeo yao kwa mdomo kurudi kwa Musa, ingawa hiyo haikuwa kweli, lakini ndivyo walivyosema.

Lakini kanuni zao nyingi za kimaadili zilikuwa sahihi. Na Yesu anasema unaweza kuishi kwa hayo, lakini usiishi kwa mfano wao. Katika mstari wa tano, viongozi wa kidini lazima wasitafute alama za heshima.

Vema, wasemaji wa Kigiriki walipoainisha usemi, aina moja ya usemi ulikuwa ni usemi wa epidectic. Na hii ilihusisha sifa na lawama. Hapa, Yesu anakazia lawama.

Kujisifu kulichukiza katika ulimwengu wa kale. Ilibidi uje na visingizio maalum kwa hilo. Lakini kulikuwa na njia ambazo watu wangeweza kujifanya wazuri bila kusema, mimi ndiye bora zaidi.

Wanafalsafa walivaa aina maalum ya mavazi ambayo yaliwatia alama. Yaonekana, Mafarisayo walifanya jambo kama hilo pia. Yesu anazungumza juu yao wakitengeneza filakteria zinazoonekana sana.

Phylacteries, ni neno la Kigiriki. Kujaza ni neno la Kiebrania. Kumbukumbu la Torati 6 ilisema kwamba ulipaswa kuandika amri za Mungu kwenye paji la uso wako na kwenye mkono wako.

Huenda ilimaanisha hivyo kwa njia ya kitamathali, lakini kabla ya kipindi hiki, Wayahudi wengi walikuwa wameanza kuizoea kihalisi, wakiweka amri fulani kwenye sanduku ambalo wangeweka kichwani na kwenye mkono. Na pia, wangeweka mezuzah kwenye mwimo wa mlango. Hakuna ubaya kwa hilo.

Ni njia ya kukukumbusha kushika Torati. Lakini tatizo lilikuwa kwamba walikuwa wakifanya hivyo kwa njia ya wazi ili kuvutia watu jinsi walivyokuwa wacha Mungu ili watu wengine wawaone. Yesu pia anazungumza juu ya kufanya pindo za wazi kwenye pembe nne za vazi lao la nje, ambapo zinaitwa tzitzit, tassels.

Walitaka kila mtu aone jinsi kidini walivyokuwa wakishika amri hii kutoka katika kitabu cha Hesabu. Viongozi wa kidini lazima wasitafute kuheshimiwa, mstari wa 6. Kulikuwa na msisitizo mkubwa wa kuketi hapo zamani. Wazee wangepata viti bora zaidi.

Baadhi ya masinagogi yangukuwa na jukwaa lililoinuliwa, bema, na watu muhimu zaidi wenye hadhi wangekaa hapo. Katika masinagogi ambamo watu waliketi sakafuni, wengi wao walikuwa na viti, lakini katika masinagogi ambapo watu waliketi sakafuni, wale wa hadhi ya juu walipata viti ambavyo havikuwa kwenye sakafu. Katika miduara ya Kigiriki, kwenye karamu, mara nyingi watu walikuwa wameketi kwa cheo.

Katika Vitabu vya Kukunjwa vya Bahari ya Chumvi, kwa hakika watu walikuwa wameketi kwa vyeo, na ukitoka kwenye cheo chako, unaweza kuwa taabani. Kuketi

kwa cheo kulijulikana sana, jambo la kawaida sana. Naam, usitafute viti bora kwako mwenyewe.

Nafikiri jinsi ambavyo katika makanisa yetu leo, wakati mwingine tunawaweka wahudumu jukwaani. Vema, kama wahudumu wanafanya jambo fulani na ni rahisi kufika mahali ambapo kila mtu anaweza kukuona, itatumika. Lakini ikiwa tunataka hivyo ili kila mtu atuheshimu, hiyo inasema nini kuhusu mioyo yetu? Sasa, wakati mwingine uko katika mazingira ya kanisa ambapo watu wanahitaji kuwa makini zaidi kwa viongozi wa kanisa, na kwa hiyo kuna sababu yake.

Lakini ikiwa tunafanya hivyo kwa sababu tunataka kujivuna, hiyo si sawa. Yesu pia anaonyesha katika mstari wa 7 hadi 11 kwamba viongozi wa kidini hawapaswi kujitafutia vyeo vya heshima. Wahenga walisitiza unyenyekevu, lakini pia waliamini kwamba wanapaswa kupokea heshima maalum.

Pia waliamini kuwa watu waliokuwa wakipita barabarani walihitaji kuwasalimia kwanza kwa sababu wakiwa wahenga wa Torati walihitaji kuheshimiwa. Walihitaji kutibiwa kama wakuu wa kijamii. Hiyo ndiyo ilikuwa desturi.

Rabi kihalisi alimaanisha bwana wangu kabla haijawa jina rasmi, Rabi hivi na hivi. Hapo awali ilimaanisha bwana wangu, ambayo ilikuwa cheo cha heshima sana kumpa mwalimu wa mtu. Yesu anasema, msimwite mtu Rabi.

Mna Bwana mmoja, ndiye Kristo. Yesu anasema, usimwite mtu baba. Hazungumzii kuhusu baba yako, lakini anazungumzia vyeo hivi maalum vya heshima ambavyo walipewa marabi.

Wanafunzi wa marabi wangewaita marabi wao, baba. Sasa, ninajua ya kwamba katika mapokeo fulani ya kanisa siku hizi, tunamwita mtu fulani baba kama cheo, kama vile tunavyoweza kumwita mtu fulani profesa ama mchungaji. Tuna vyeo wakati mwingine kwa taaluma tofauti.

Lakini suala katika kisa hiki lilikuwa kwamba hiki kilikuwa cheo cha heshima ambacho walikuwa wakizingatiwa, kwamba wanafunzi wao walipaswa kuwatendea kwa heshima sawa na ambayo wangewatendea wazazi wao. Yesu anasema mnaye mwalimu mmoja, hata Yesu. Mna baba mmoja, yaani, Mungu.

Nyinyi nyote ni ndugu na dada. Hilo haliondoi jukumu la mwalimu. Kumbuka mwandishi wa ufalme tuliozungumzia katika Mathayo 13.

Paulo anazungumza kuhusu walimu kama zawadi ya roho. Tunakaribisha mambo hayo. Biblia inasema, kumpa heshima anayestahili heshima, maofisa wa serikali, na kadhalika.

Wapeni heshima wazee wanaoongoza kutaniko, Paulo asema. Yote hayo yanaweza kuwa kweli, lakini sisi tulio viongozi tunapaswa kukumbuka kuwa wito wetu ni kuwa watumishi. Hatupaswi kuwakuza wengine watuheshimu.

Hatupaswi kutafuta hilo. Nilipokuwa mchungaji, katika kutaniko fulani nilikuwa mdogo sana na wengine walikuwa wachanga na waliniita Craig. Katika baadhi ya miduara hiyo itakuwa ya kukera.

Baadaye nilikuwa kwenye miduara mingine na nilitaka watu waniite Craig na wakasema, la, hatuwezi kufanya hivyo. Mchungaji Keener. Nilikuwa kama, tafadhali usiniite mchungaji.

Sistahili kuheshimiwa. Mungu pekee ndiye anayepaswa kuheshimiwa. Hatimaye, nilikata tamaa.

Sikuweza kuwashawishi. Wanafunzi wangu mapema siku zote wageniita Dk. Keener. Lakini kubwa ni kwamba sitaki kutafuta vyeo.

Sitaki kutafuta heshima. Ikiwa watu kama mimi, hey, mimi ni mzuri na watu wanaonipenda. Ikiwa watu wananiheshimu, ni sawa.

Lakini sitafuti heshima kwa ajili yangu. Natafuta heshima kwa Bwana. Kuinuliwa ni kazi ya Mungu pekee.

Yesu anapoendelea kuweka wazi katika mstari wa 12, Yesu anarudia lugha ya manabii wa Agano la Kale, Isaya 2 mistari ya 11 na 12, 5, 15 na 16, Ezeieli 21:26, na kadhalika. Yeyote anayejikweza atashushwa, lakini aliye duni atainuliwa. Hata katika mpangilio wa karamu ambapo unachagua kiti cha chini kabisa na unaitwa juu zaidi, hiyo ni kutoka kwa Mithali.

Hivyo viongozi lazima wawe watumishi. Hivyo ndivyo uongozi unavyofanya kazi katika ufalme. Ikiwa Mungu ametupa jukumu, ni kuwatumikia watu wake, si kuwatawala.

Tutaona hilo kwa uwazi sana katika 24, 45 hadi 51 tutakapofika huko. Watu huwanyonya kondoo kwa ajili yao wenyewe, iwe kwa mahitaji yao ya kisaikolojia au mara nyingi zaidi huwanyonya kifedha. Nyakati nyingine wahudumu wamewadhulumu washiriki wa kutaniko kingono.

Kuna kitu kinaitwa transference psychologists wanaongelea, pale mtu anakuwa katika nafasi ya heshima na watu wanamtazama. Sio sana mtu mwenyewe, wanaangalia juu ya jukumu lao au hali yao, jinsi wanavyomwona mtu. Halafu kuna uhamishaji wa kaunta, ambapo mtu huyu anaanza kurudisha mapenzi.

Unapaswa kuwa makini. Kuna tofauti kati ya heshima inayofaa na isiyofaa, na mapenzi yanayofaa na mapenzi yasiyofaa. Watumishi wengi wameanguka katika dhambi na tunahitaji kuwa imara kuhusu hilo tunahitaji kuwasaidia watu washinde hilo na kuishi maisha matakatifu mbele za Mungu kwa sababu Mungu atawahukumu wale wanaowadhulumu watumishi wake.

Sisi sote ni watumishi wenzangu. Tunatakiwa kuangaliana sisi kwa sisi. Yesu anaendelea na ole dhidi ya dini ya binadamu katika mstari wa 23 hadi 32.

Maadili ya Kifarisayo yalikuwa sawa na yale ya Yesu, lakini tena, sio tu yale maadili yako katika kanuni. Si kusema tu, Lo, nakubaliana na kila kitu Yesu alisema. Tunahitaji kuishi kama tunavyokubaliana na kila kitu ambacho Yesu alisema.

Yesu anatoa ole saba hapa, zinazolingana na heri nane. Yaonekana, baadhi ya waandishi walifikiri kwamba kungekuwa na ole nane hapa ili kupatana na heri nane katika mahubiri ya kwanza ya Yesu katika Mathayo. Ya nane, hata hivyo, inaonekana kuwa lahaja ya maandishi.

Inaonekana kuwa iliazimwa kutoka kwa Marko na waandishi wengine wa baadaye ambao walidhani kuwa iliachwa tu. Viongozi fulani wa kidini hufanya mambo mabaya zaidi kuliko mema, mstari wa 13 hadi 15. Yesu anazungumza kuhusu kutafutwa kwa wageuzwa-imani, jambo ambalo lilithibitishwa na watu wengi.

Tacitus, mwanahistoria wa Kirumi, analalamika juu yake. Baadhi ya Waroma hawakufurahi sana. Wayahudi walikuwa wakitafuta wageuzwa-imani, lakini ni jambo ambalo watu mmoja-mmoja walifanya.

Haikuwa kama harakati iliyopangwa ya misheni. Jumuiya ya Kiyahudi haikuwa na vuguvugu la umisheni lililopangwa, lakini watu walikuwa na nia ya kufanya waongofu, kuwapata waongofu wa Mataifa. Sio kwamba hilo litakuwa jambo baya.

Shida ilikuwa kwamba walikuwa wakijaribu kubadilisha watu na walikuwa wakijaribu kuwabadilisha kama wao kwa maadili yao wenyewe na maadili yao hayakuwa maadili sahihi kila wakati. Hawakuwa na moyo sahihi. Kwa hiyo, walikuwa wakifanya waongofu kwa kitu ambacho hakikuwa sawa.

Yesu anasema, mara mbili mtoto wa kuzimu ni wewe mwenyewe, ambayo ilikuwa ni njia nzuri ya Kisemiti ya kusema kwamba unafungwa jehanamu mara mbili kuliko wewe. Kutopatana katika kutathmini viwango vya utakatifu kunamvunjia Mungu heshima zaidi, mstari wa 16 hadi 22. Hii inarudi nyuma kwenye yale ambayo Yesu alisema tayari katika Mathayo sura ya tano kuhusu viapo katika mistari ya 33 na inayofuata.

23, 16 hadi 22, watu hutumia majina ya urithi ili kukwepa hukumu ikiwa watafunja kiapo kimakosa. Mafarisayo walitafuta kutofautisha maneno ya kiapo ambayo kwa hakika yalikuwa yanafungamana. Yesu alikataa zoezi hili kama mvuto usio na maana, mvuto usio na maana, na kutoelewa kabisa kiini cha sheria.

Kiapo cha aina yoyote, unaweka heshima yako hatarini na kiapo cha aina yoyote hatimaye kinamtaka Mungu. Anazungumza juu ya kuapa kwa dhahabu katika hekalu. Ukiapa kwa dhahabu iliyo Hekaluni, hiyo inakupa hatia.

Ndivyo walivyosema. Yesu alisema kwamba, unajua, chochote unachoapa nacho, ni sawa. Lakini walithamini sana dhahabu ya hekalu, kutia ndani mzabibu wa dhahabu ambao tulizungumzia hapo awali.

Yesu alisema kwamba waandishi na Mafarisayo walikuwa wanakosa msitu kwa ajili ya miti. Walikuwa wakizingatia sana maelezo hivi kwamba walikosa picha kuu ya ujumbe wa Mungu. Na tunaweza kufanya hivyo leo.

Ninamaanisha, wakati mwingine, hata katika seminari, wanafunzi wa seminari wakati mwingine wanaweza kukosa msitu kwa ajili ya miti. Wakati mwingine, unajua, kujifunza ufafanuzi wa Kigiriki na unasema, sawa, kitenzi hiki kinamaanisha hivi na hii ni umbo la nomino hii, na kadhalika. Naam, hayo yote yaweza kusaidia katika kuelewa Biblia.

Lakini kuwa na maarifa ya kibiblia tu, Mafarisayo walikuwa na maarifa ya kibiblia. Kwa kweli, walijua Torati nyingi zaidi kuliko Wakristo wengi leo. Haitoshi tu kuwa na ujuzi wa sarufi.

Haitoshi tu kuwa na ujuzi wa ukurasa. Tunapaswa kufurahia hilo. Tunapaswa kupenda hivyo.

Lakini kuwa watu wa kitabu kunapaswa kumaanisha zaidi ya kujua kitabu tu. Inapaswa kumaanisha kwamba tunaishi maisha ya roho ya kitabu. Mathayo 23, mistari ya 23 na inayofuata, inazungumzia jinsi walivyokosa msitu kwa ajili ya miti.

Yesu anaanza kuzungumza juu ya zaka. Mekanisa mengi siku hizi yanasisitiza sana kutoa zaka. Wananukuu Malaki 3:10, leteni zaka yote ghalani ili kiwemo chakula katika nyumba yangu.

Nao watasema, vema, huna budi kuleta zaka yote kanisani kwa sababu kanisani ndiko chakula kinagawiwa kwa watu. Hilo halikuwa jambo la maana katika Malaki. Ghala lilikuwa mahali ambapo nafaka iliwekwa.

Ilikuwa ni ghala. Na chakula kiligawiwa kwa makuhani na Walawi, sio tu makanisa yako ya mahali unayoyapenda. Sasa, najua hili linaweza kuwa somo la kugusa sana kwa sababu hivi ndivyo makanisa mengi yanavyoinua usaidizi wao.

Wakati John Tetzel alipokuwa akiinua msaada kwa ajili ya miradi ya ujenzi huko Roma na Martin Luther alikuwa na ujasiri wa kupinga usomaji wa maandiko na usomaji wa mapokeo ambayo hayo yalitegemea, jinsi ilivyokuwa ikifanywa, akisema, vizuri, ukitoa hili, utamtoa jamaa yako kutoka toharani na kadhalika. Luther alisema, hakuna msingi kwa hilo. Huo ni uchangishaji mbaya.

Alijipata katika matatizo mengi na kuanzishwa kwa siku yake. Na bila kutaka kujiingiza kwenye matatizo mengi, labda niendeleo na hatua inayofuata. Lakini kusema tu ni kibiblia kusaidia kazi ya kanisa.

Yesu hataki 10% pengine kwa sababu Yesu hatanunuliwa kwa dhabihu ndogo kama 10%. Yesu anadai kila kitu. Anadai maisha yetu.

Kwa hiyo, ni kweli zaidi ya 10%. Lakini kuhusu inakoenda, inaenda mahali inapohitajika sana kwa ufalme. Sasa, kwa upande wa huduma za televisheni na mambo kama hayo, ningeamini kanisa la mtaa kwa kawaida zaidi kuliko ningeamini huduma ya televisheni au kutuma yote kwa wazungumzaji hawa kwenye video hizi unazotazama.

Hapana. Kanisa la mtaa linahitaji msaada wetu. Lakini ninachosema ni kwamba kanisa la mtaa pia linahitaji kutumia fedha kwa njia zinazofaa pia.

Zaka ilitumika kwa ajili gani? Naam, ilitumika kusaidia kazi ya huduma. Makuhani na Walawi walitumiwa kusaidia watumishi waliokuwa wakifanya kazi ya Mungu, waliokuwa wakimwabudu Mungu katika hekalu. Na kila mwaka wa tatu ilitumiwa kufanya karamu huko Yerusalemu na kugawana rasilimali na Walawi na wajane na mayatima.

Wengi wetu leo hatufanyi sherehe huko Jerusalem. Hatuchukui kihalisi yote ambayo inasema kuhusu zaka ya Agano la Kale. Lakini zaka ni kipande kidogo tu cha uwakili wa Agano la Kale.

Uwakili wa Kibiblia ni zaidi ya zaka, wazaliwa wa kwanza wa kondoo, na matoleo mengine. Kwa hivyo, watu wanaweza kuitumia kama, unajua, ili tu wawe na takwimu akilini, kwa hivyo watafanya angalau hii. Lakini kumbuka kwamba usimamizi wa kibiblia unamaanisha kuwajali maskini, kutunza kazi ya huduma, kutunza mambo ya ufalme, na kutunza mahitaji yanayokuzunguka.

Haimaanishi ni kwenda nje na kununua alama za hali ili kuonekana kama kila mtu mwingine. Hata hivyo, kutosha alisema juu ya hilo. Ole wenu walimu wa sheria na

Mafarisayo, wanafiki, Yesu anasema, mwatoa sehemu ya kumi ya manukato yenu, mnanaa, bizari na bizari.

Kwa nini anataja viungo hivi? Naam, zaka ilikuwa sehemu ya kumi ya mazao ya kilimo. Mafarisayo walikuwa waangalifu sana juu ya jambo hilo, ingawa walilinganisha vifungu tofauti na wakaja na zaka tatu, kwa hiyo 20% kwa miaka miwili na 30% kwa tatu, ili waweze kufanya chama chao huko Yerusalemu. Kwa hiyo, walichomaliza ni wastani wa takriban 23, na asilimia tatu ya mapato yao kwa mwaka ilikuwa ni kwenda kutoa zaka.

Mafarisayo walikuwa wengi wa mijini na zaka iliathiri wakulima wa kilimo vijijini. Lakini Mafarisayo hawakuwa wanafiki kuhusu hilo. Walitoa tena zaka kwenye chakula chochote walichonunua ikiwa hawakuwa na uhakika kwamba tayari kilikuwa kimetolewa mara moja.

Lakini sehemu ya kumi ya manukato yao, hiyo inahusu nini? Mafarisayo walibishana kama baadhi ya vitu vilikuwa vyakula na, kwa hiyo kama vilihitaji kutolewa zaka au la. Baadaye marabi walisema, ndio, toa zaka ya bizari na bizari, lakini huna haja ya kutoa zaka ya mnanaa. Washama wa karne ya kwanza, ambao walikuwa wakuu kabla ya 70 pengine, Washammaite wa karne ya kwanza walibishana hata jira.

Walisema, vema, huna haja ya kutoa zaka juu ya hilo pia. Lakini Yesu hapa anazungumza na Farisayo mwenye akili sana. Unatoa sehemu ya kumi ya manukato yako, mnanaa wako, bizari na bizari.

Huyu ni Farisayo wa hyperbolic. Yeye hutoa zaka kwa kila kitu, hata vitu vinavyobishaniwa, iwe lazima utoe zaka juu yao au la. Anatoa zaka kwa hizo.

Na bado Farisayo huyu mwenye akili timamu anakosa jambo. Ni jambo zuri sana, Yesu anasema, ni jambo zuri sana kufanya hivyo. Lakini ingawa unatoa zaka, umepuuza mambo muhimu zaidi ya sheria, haki, rehema, na uaminifu.

Sasa kumbuka Yesu hakufikiri jambo lolote la sheria lilikuwa jepesi. Yeyote anayevunja amri ndogo zaidi, 519, lakini alitafuta moyo wa sheria. Na wazo hili la kutafuta kiini cha sheria na kuutumia kama kituo cha utaftaji halikuwa geni.

Fikiria Kumbukumbu la Torati 10 mistari ya 12 na 13. Na sasa, Ee Israeli, Bwana, Mungu wako, anataka nini kwako, ila umche Bwana, Mungu wako, na kwenda katika njia zake zote, na kumpenda, na kumtumikia Bwana, Mungu wako, kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote, na kuzishika amri za Bwana, na sheria zake, ninazokuamuru leo kwa faida yako mwenyewe. Aina ya muhtasari wa sheria.

Mika sura ya sita na mstari wa nane, amekuonyesha, Ee mwanadamu, lililo jema. Na Bwana anataka nini kwako? Kutenda haki, kupenda rehema, kutembea kwa unyenyekevu na Mungu wako. Haki na huruma na uaminifu, Yesu anasema.

Sasa wote wawili Yesu na marabi walikubaliana kwamba hakuna jambo la Torati lilikuwa jepesi. Haikuwa kama, vizuri, sitazingatia hilo. Si lazima nifanye hivyo.

Hata hivyo, Yesu alikazia kwamba mambo fulani yalikuwa mazito kuliko mambo mengine. Kumbuka amri kuu na ya kwanza. Na Mafarisayo walikuwa wakibishana ni ipi amri iliyo kuu.

Vema, Yesu alisema, mpende Mungu kwa moyo wako wote, wapende jirani zako mwenyewe. Hiyo kwa pamoja ni muhtasari wa sheria. Enyi vipofu, lipi kubwa zaidi? Ninyi vipofu ni lipi lililo kuu zaidi? Anawauliza katika 23:17 na 19.

Kwa hivyo, vitu vingine ni muhimu zaidi kuliko vingine. Ninamaanisha, katika utoaji wa sheria, moja ya mambo ya msingi zaidi ni moyo wa Mungu wakati Mungu anafunua sheria. Bwana, Bwana, mwenye fadhili na rehema, Bwana mwenye kuwapatiliza wana maovu ya wazazi wao hata kizazi cha tatu na cha nne, lakini heri yake, upendo wake wa agano ni kwa kizazi cha elfu cha wale wanaomcha na kushika amri zake.

Moyo wa Mungu ndio kiini cha sheria. Kwa kuona, kama asemavyo katika Agano la Kale, Israeli, ninawapa sheria hizi kwa faida yenu. Tunaona haki na rehema na uaminifu zikitiliwa mkazo mahali pengine katika injili ya Mathayo, sifa ya imani ya akida, Yesu akionyesha huruma alipoombwa rehema, Yesu akitetea haki.

Watu wa wakati wa Yesu pia walitambua kwamba baadhi ya kauli katika sheria zilikuwa muhimu zaidi kuliko nyingine. Waliwaita kuwa na uzito zaidi kuliko wengine. Wakati mwingine walitofautisha neno la mwanadamu kutoka kwa amri za Mungu na amri nyepesi na nzito zaidi, lakini hawakufanya kila mara jinsi ambavyo Yesu angelifanya.

Kwa mfano, rabi alisema kwamba adhabu ya kupuuza nyuzi nyeupe za shela ya swala ni kubwa kuliko adhabu ya kupuuza nyuzi za buluu za shela ya swala. Labda hiyo haikuwa aina ya kitu ambacho Yesu alikuwa akifikiria. Kwa hakika sio aina ya jambo analozungumzia kuwa nalo akilini kuwa ni jambo kuu.

Naam, basi Yesu anatumia ucheshi tena. Alijua jinsi ya kushikilia umakini wa watazamaji wake. Anatumia matusi ya picha ya ucheshi.

Enyi viongozi vipofu. Tayari tumeona hiyo ni taarifa ya picha nzuri. Unachuja mbu, lakini unameza ngamia.

Kwa Kiingereza, kwa hakika tulipata usemi kuhusu mtu anayechuja mbu, na ilipaswa kuwa amechuja mbu, lakini kulikuwa na hitilafu ya uchapaji, hitilafu ya mpangilio katika toleo la awali la Biblia ya King James. Na kwa hiyo, watu, badala ya kusema chuja mbu, ilisema chuja mbu. Na hivyo watu, kwamba akawa takwimu ya hotuba katika Kiingereza wakati mwingine.

Lakini suala ni kuwa makini na minutiae. Zaka ilikuwa ndogo ikilinganishwa na kanuni kuu za moyo wa Mungu, ambazo zinaweza kudai kutoka kwetu zaidi ya zaka, au ikiwa mtu fulani ni maskini sana na hiyo ndiyo tu anayopaswa kuishi ili kula nayo, labda wanapaswa kupokea zaidi. Hata hivyo, sitaingia katika hilo kwa sababu watu wanaweza kutoa visingizio wenyewe.

Lakini wale wetu ambao tuna rasilimali sasa tunahitaji kufikiria jinsi bora tunaweza kuzitumia kwa ajili ya ufalme. Lakini anamaanisha nini kwa kuchuja mbu na kumeza ngamia? Huenda kukawa na maneno ya kijanja katika Kiaramu. Ngamia na mbu wanasikika sawa, gamla dhidi ya utulivu.

Na unajua, manabii mara nyingi walitumia maneno ya maneno kutamka hukumu. Mika sura ya kwanza ina mfululizo mzima wa maneno. Una moja katika Yeremia sura ya kwanza.

Unaona nini Yeremia? Ninaona fimbo ya mlozi. Naam, hayo yalikuwa maneno ambayo pia yalizungumzia, yanaweza pia kuzungumza juu ya hukumu ya haraka. Amosi sura ya nane, unaona nini? Amosi, naona kikapu cha matunda ya kiangazi.

Naam, matunda ya majira ya joto, pia neno moja linaweza kumaanisha mwisho. Mwisho unakuja kwa Israeli. Kweli, kunaweza kuwa na mchezo wa maneno hapa, lakini zaidi ya kucheza kwa maneno, pia kuna kitu ambacho kiko wazi.

Mafarisayo waliepuka aina fulani za uchafu. Mambo ya Walawi sura ya 11 ilisema kwamba mdudu akifa katika kinywaji chako au mjesi akifa katika kinywaji chako au kitu chochote, huwezi kunywa kinywaji hicho. Kweli, wengi wetu tungekubaliana na hilo, hata kwa sababu za aina zingine.

Tunaifikiria, katika tamaduni nyingi angalau, kama najisi. Ingawa ilinilazimu kufanya hivyo wakati mmoja mwenyeji wangu alipokuwa akinipa hivyo, na katika utamaduni wake, ilichukiza sana ikiwa sikunywa kile alichonipa. Na hakuona alipomimina maji hayo ndani yake kwamba kulikuwa na nzi waliokufa kwenye kioo.

Lakini hata hivyo, kwa kawaida hawakunywa kitu ikiwa kitu kilikufa kwenye kinywaji. Lakini Mafarisayo, walitaka kujua, je, ni ndogo kiasi gani, inabidi iwe kubwa kiasi gani kuhesabu? Kweli, inzi angehesabu, lakini walisema chochote kidogo kuliko dengi hakihesabiki. Kwa hivyo, ikiwa mbu hufa katika kinywaji chako, haihesabu.

Lakini hapa tunaye Mfarisayo mwenye hyperbolic, mwenye akili sana. Huyu Farisayo anasema, lo, hata mbu, nitamchua mbu, hatamwacha afe katika kinywaji changu ili kinywaji changu kiwe safi, bado kiwe safi. Lakini Farisayo huyohuyo anameza ngamia akiwa ndiye mnyama mkubwa zaidi katika ujirani wa Yudea na Galilaya.

Ngamia, Mambo ya Walawi 11, ngamia walikuwa najisi. Kwa hiyo, wanachua mbu, jambo ambalo lilijadiliwa kama walipaswa kufanya hivyo au la, lakini wanameza ngamia mzima. Wamezingatia mambo madogo, lakini wanaukosa moyo wa Mungu.

Wanakosa picha kubwa. Naam, Yesu, anapozungumza kuhusu uchafu, anaenda na kuzungumza juu yake zaidi kwa sababu Mafarisayo walikuwa wakuu wa usafi wa kiibada. Kutoa zaka na usafi wa kiibada yalikuwa mawili ya masuala yao makubwa sana.

Ole wenu walimu wa sheria na Mafarisayo, wanafiki! Mnasafisha kikombe na sahani kwa nje. Ndani, wamejaa uchoyo na ubinafsi.

Safisha ndani ya kikombe kwanza. Naam, hapa Yesu anacheza mjadala uliokuwa miongoni mwa Mafarisayo katika kipindi hiki kati ya shule za Shama na shule ya Hilleli, ambapo walizungumza kuhusu vikombe halisi. Kuhusu vikombe halisi, Shammaites hakujali ikiwa ulisafisha ndani ya nje kwanza.

Hillelites walisema, safisha kwanza ndani. Yesu anasema, ndio, safisha ndani kwanza. Lakini ndani ya kikombe ninachozungumzia ni kikombe chako mwenyewe.

Safisha ndani ya moyo wako. Safisha ndani ya maisha yako kabla ya kusafisha nje. Mafarisayo ni wakuu wa usafi wa kiibada, na bado Yesu anawaita najisi.

Naam, aina mbaya zaidi ya uchafu ilikuwa uchafu wa maiti, na Yesu yuko karibu kuwapinga juu ya hilo pia. Ole wenu walimu wa sheria na Mafarisayo, wanafiki! Ninyi ni kama makaburi yaliyopakwa chokaa.

Wanaonekana kupendeza kwa nje, lakini ndani wamejaa mifupa ya wafu na kila kitu kichafu. Kwa hiyo, mnaonekana kuwa mwadilifu kwa watu kwa nje, lakini kwa ndani mmejaa unafiki na uovu. Mathayo 23 mistari ya 27 na 28.

Tofauti na aina nyingi za uchafu, kugusa maiti kulifanya mtu awe najisi kwa juma zima. Hesabu 19. Kwa kweli, katika mapokeo ya Mafarisayo, hii ilitumika hata kama kivuli cha mtu kiligusa maiti.

Ndiyo maana, ukikumbuka mfano wa Msamaria Mwema katika Luka sura ya 10, kuhani na Mlawi walipita upande mwingine. Hawakutaka hata kivuli chao kigusane na ile maiti. Na hata hawatafanya kazi za kitamaduni huko Yerusalemu.

Wako njiani kurudi Yeriko ambako makuhani wengi matajiri waliishi. Wayahudi walipaka chokaa makaburi katika majira ya kuchipua ili kuwaonya mahujaji wa Pasaka. Kwa hivyo, wanajua, sawa, usihatarishe kugusa hii.

Unaweza kuwa najisi kwa ajili ya sikukuu. Lakini Matthew anaangazia chokaa kwa njia tofauti kama wakala wa urembo wa kuficha ufisadi. Ezeieli 13 inazungumza juu ya ukuta huu.

Iko katika hali mbaya sana. Ni rushwa. Lakini hujui kwa sababu yote yamepakwa chokaa.

Inaonekana ni sawa. Yesu anasema hivyo ndivyo ulivyo. Watu watakaribia wakidhani wewe ni mtakatifu sana na watapata uchafu wa kiibada kutokana na kuwa mbele yako.

Ndivyo ulivyo mchafu. Sasa Yesu anamweleza jambo hilo hata zaidi. Loo, mifupa ya watu waliokufa.

Tunapozungumza juu ya makaburi, ole wenu walimu wa sheria na Mafarisayo, wanafiki! Mnajenga makaburi ya manabii na mnapamba makaburi ya watu wema. Nanyi mnasema, loo, kama tungaliishi katika siku za babu zetu, tusingaliwasaidia katika kumwaga damu ya manabii.

Kwa hiyo, unakubali. Ninyi ni wazao wa mababu hawa. Unajua, wangeweza kusema, sisi ni watoto wa manabii.

Lakini angalia walimtambulisha nani. Sisi ni watoto wa wale waliowaua manabii. Hapo zamani za kale, watu waliweza kusema juu ya kuwa watoto kwa njia kadhaa tofauti.

Unaweza kuwa watoto wa maumbile ya mtu fulani au unaweza kuwa kama mtu fulani na kwa hivyo ukasema kuwa kama mtoto wa mtu kwa njia hiyo. Na kwa hiyo, Yesu anachezea jambo hilo na kusema, naam, kama tu ulivyosema, ninyi ni watoto wa wale waliowaua manabii. Kwa hiyo endelea, ujaze kikombe cha babu zako.

Waliwaua manabii. Sasa utaenda kuhitimisha matendo yao kwa kuniua. Kwa hiyo, wanakaribisha hukumu ambayo imehifadhiwa kwa ajili yao.

Enyi nyoka, ninyi wazao wa nyoka, mtaepukaje katika hukumu ya jehanamu? Naam, kwa Ghana. Unajua kwamba watu wa kale mara nyingi waliamini kwamba nyoka huanguliwa ndani ya mama yao na kutafuna tumbo la mama yao. Tulizungumza kuhusu hilo nyuma katika Mathayo sura ya tatu na mstari wa saba.

Kwa hiyo hapa wanataka kuwa wazao wa mababu zao. Na Yesu anasema kimsingi wewe ni kama wauaji wa wazazi. Wewe ni kama wale waliowaua mababu zao.

Ninyi ni kama wale waliowaua manabii. Kwa hiyo jazeni kipimo cha kikombe cha babu zenu. Mbali na kuwa waadilifu, Mafarisayo hawa walikuwa wauaji wa wazazi, si watoto wazuri wa Ibrahimu.

Alisema waliwaua manabii, babu zenu. Sasa utatimiza kikombe cha mababu. Ijaze hadi juu kwa kuniua.

Na kwa hiyo, hukumu yote ambayo imeokolewa kutoka wakati wao hadi hii, sasa itajaa hadi juu. Ni kwenda kufurika. Kikombe hatimaye kitakuwa tayari kwa hukumu.

Juu yenu itakuja damu yote ya haki iliyomwagwa duniani, kuanzia damu ya Abeli mwadilifu mpaka damu ya Zekaria, mwana wa Berekia, ambaye ninyi mlimuua kati ya hekalu na madhabahu. Amin, nawaambia, hukumu hii yote itakuja juu ya kizazi hiki. Kwa nini kwenye kizazi hicho? Kwa sababu hicho kilikuwa kizazi ambacho kilikuwa kinaenda kufikisha kilele cha mauaji ya manabii kwa kumuua nabii mkuu wa Israeli, kwa kumuua Masihi mwenyewe.

Damu yote ya haki kuanzia Abeli hadi Zekaria. Unakumbuka damu ya Abeli kutoka Mwanzo sura ya nne. Ililia kutoka ardhini dhidi ya muuaji wake.

Ndio maana ukasoma katika Waebrania sura ya 11 kwamba yeye akiwa amekufa bado anasema kwa sababu damu yake ililia kutoka katika ardhi. Katika Waebrania sura ya 12, damu ya Yesu inazungumza mambo bora kuliko damu ya Habili. Lakini katika muktadha huu, damu ya Yesu pia itakuwa inalia kwa ajili ya hukumu.

Ni kwenda kilele matendo haya. Mfia imani wa mwisho katika Biblia ya Kiebrania, au angalau jinsi tunavyofikiria mara nyingi juu ya Biblia ya Kiebrania, hakuwa na hati-kunjo moja wakati huo ambapo ungeweza kutoshea Biblia nzima ya Kiebrania. Lakini tunaweza kusema angalau hii ni mojawapo ya za mwisho, jinsi Biblia ya Kiebrania ilivyopangwa kwa kawaida.

Katika kile tunachokiita Mambo ya Nyakati 24, wakati Zekaria anauawa katika hekalu, alisema, Mungu, ona kisasi. Sasa, mwana wa Zekaria wa Berekia, yaonekana kuwa anachanganya pamoja Zekaria mbili. Waalimu wa Kiyahudi wakati mwingine walichanganya pamoja mambo kama njia ya kuhakikisha kwamba unahusisha na nyingine pia.

Lakini kwa ajili ya kusonga mbele, sitaingia katika maelezo yote juu ya hilo kwa sababu tayari nimeshazungumza kuhusu hilo kwa kiasi fulani. Lakini kusema tu, sawa, huyu ndiye Zekaria ambaye aliuawa kati ya hekalu na madhabahu. Yule katika Mambo ya Nyakati wa Pili 24, analia kulipiza kisasi.

Katika mapokeo ya Kiyahudi, ambayo pia yanamhusisha na Zekaria tofauti, lakini katika mapokeo ya Kiyahudi, ilisema kwamba kulikuwa na chemchemi ya damu ikibubujika kutoka pale Zekaria alipouawa. Na iliendelea kutoka kizazi kimoja hadi kingine. Hadi mwishowe, wakati kapteni wa Babeli, Nebazaradani, alipokuwa akiwachukua watu kama mateka, aliona chemchemi hii ya damu katika hekalu.

Na akasema, kwa nini inafanya hivyo? Ifanye isimame. Na hakuna mtu angeweza kuizuia. Kwa hiyo akaanza kuchinja makuhani katika hekalu.

Na ninaamini marabi walisema ilikuwa kama 24,000. Marabi walikuwa wakuu wa maneno ya kupita kiasi lakini waliwachinja makuhani wengi hekaluni. Na hatimaye, watu hawakuweza kuchukua tena.

Walilia, Mungu, tusamehe kwa ajili ya damu ya Zekaria. Na kisha chemchemi ikasimama. Kwa hiyo, kwa njia ya wazi kabisa, watu pia walikumbuka kwamba damu ya Zekaria ililia kulipiza kisasi.

Lakini Yesu anasema damu yote ya haki iliyomwagika tangu mfia dini wa kwanza hadi wa mwisho itatakiwa kwa kizazi hiki maana kizazi hiki kitamaliza matendo hayo yote kwa kumuua mwana wa Mungu mwenyewe. Naam, anamaanisha nini kwa kizazi hiki? Kila mahali pengine katika injili ya Mathayo, ilimaanisha kizazi kilichoishi wakati huo. Sura ya 27, damu yake iwe juu yetu na juu ya watoto wetu.

Katika mwaka wa 70, uharibifu ulikuja. Yesu anaomboleza juu ya Yerusalemu. Na hapa upendo wa Mungu, upendo wake wa pekee kwa Israeli, upendo wa pekee kwa watu wake unaweka sehemu iliyobaki ya hotuba katika muktadha.

Naam, amewakasirikia viongozi wanaowadhulumu watu wake, wanaowapotosha, wanaofundisha mawazo yao wenyewe badala ya moyo wa Mungu. Ana hasira nao, lakini si kwa sababu hana upendo, lakini kwa sababu ana upendo. Naye asema, jinsi nilivyotamani kuwakusanya, kama vile kuku akusanyavyo vifaranga vyake chini ya mbawa zake.

Jinsi nilivyotamani kukukusanya. Naam, unakumbuka kwamba Agano la Kale mara nyingi huzungumza juu ya Mungu kukusanya watu wake chini ya mbawa zake au kuwahifadhi watu wake chini ya mbawa zake. Kwa kweli, watu wa Kiyahudi wanaendelea kusema juu ya kuwa chini ya mbawa za Shekina, juu ya uwepo wa Mungu, kusema juu ya waongofu au waongofu kama kuletwa chini ya mbawa za Shekina.

Yesu hapa anadai kuwa wa kimungu na kusema, Nakupenda kwa upendo uleule ambao Mungu amekuwa nao kwa watu wake sikuzote. Mungu anapenda watu.

Ezekieli anasema hataki kifo cha waovu, kwamba wafe, lakini watu wanapaswa kuitikia upendo wake.

Anasema heri hamtaniona tena mpaka mtakaposema, amebarikiwa ajaye kwa jina la Bwana. Vema, walisema hivyo walipompigia saluti alipofika Yerusalemu. Na msemu huu, hamtaniona tena, hata mtakaposema, Amebarikiwa ajaye kwa jina la Bwana.

Msemu huu pia unaonekana katika Luka, lakini katika Luka, unaonekana hapo awali. Katika Luka inaonekana, naamini katika sura ya 13, inaonekana kabla ya kuingia kwa ushindi, naamini katika sura ya 19. Lakini hapa katika Mathayo, imewekwa baada ya kuingia kwa ushindi kwa sababu Mathayo anatambua kwamba kunakuja wakati katika siku zijazo ambapo hatimaye, watu wa Kiyahudi watamtambua Yesu kama Masihi wao na watasema, amebarikiwa yeye ajaye kwa jina la Bwana.

Na wakati huo, ndipo watamwona tena. Atarudi. Hii hairejelei watu wote wa Kiyahudi katika historia, lakini katika kizazi cha mwisho, Wayahudi wengi watageukia imani katika Masihi.

Na wengi wamekuwa wakigeuka, lakini pia inasema kwamba habari njema ya ufalme itahubiriwa kati ya mataifa yote. Mungu anawapenda watu wote, lakini hajasahau kamwe au hajawahi kupoteza upendo wake kwa watu ambao alianza nao. Zaburi 118, tena, nukuu hii inatoka kwa Halal iliyoimbwa wakati wa Pasaka.

Tumeona mengi kuhusu Yesu kuwa mwenye hekima. Yesu pia ni nabii. Na ulisikia sauti yake ya kiunabii vilevile katika Mathayo sura ya 23 .

Yesu anasema, damu hii yote itakuja juu ya kizazi hiki. Na kisha anasema, tazama, nyumba yako imeachwa ukiwa. Kweli, alimaanisha nyumba ya aina gani? Muktaadha unasuluhisha nyumba anayozungumza na wakati gani.

Yesu anaomboleza juu ya Yerusalemu katika mstari wa 37 kabla ya kusema nyumba yake imeachwa ukiwa katika mstari wa 38. Anaahidi hasa uharibifu wa hekalu katika mstari ifuatayo, mstari wa 24 wa kwanza na wa pili. Yesu alitoka Hekaluni na alipokuwa akienda zake, wanafunzi wake wakamwendea na wakamnyooshea kidole yale majengo na kusema, Tazama jinsi majengo haya yalivyo maridadi.

Kwa kweli, lilikuwa jengo zuri zaidi katika ulimwengu wote wa Kirumi. Na hakuna kitu ambacho kingeweza kulinganishwa nayo. Hekalu la Artemi wa Efeso lilikuwa mojawapo ya maajabu saba ya ulimwengu wa kale.

Hekalu la Yerusalemu halikuwepo. Hiyo ilikuwa tu kwa sababu ya chuki dhidi ya Wayahudi katika milki ya Kirumi kwa sababu hili lilikuwa zuri zaidi kuliko hekalu la Artemi wa Efeso. Lakini Yesu alijibu kwa njia ya kushangaza.

Yesu alisema mnayaona haya yote. Mimi nawaambia ukweli. Hakuna hata jiwe moja litakalosalia juu ya jiwe.

Kila jiwe litatupwa chini. Hekalu hili lilisifika kwa uzuri wake kote ulimwenguni. Lilikuwa kubwa na lenye utajiri mwingi kuliko hekalu lingine lolote katika ulimwengu wa kale.

Lilikuwa eneo takatifu zaidi na jiji takatifu zaidi ulimwenguni. Kwa Wayahudi wengine, kwa mfano, katika barua ya Aristee, hekalu lilizingatiwa kuwa haliwezi kushindwa. Makabayo wa Nne, kitabu kingine cha Kiyahudi kilichoandikwa katika Kigiriki kutoka Diaspora, labda kutoka Aleksandria, inasema kwamba Mungu atalilinda hekalu hili.

Watu wa Kiyahudi walitarajia Mungu kulilinda hekalu hili, kama vile manabii katika hekalu la mwisho walivyokuwa wakisema Mungu atalilinda hekalu hili. Yesu anasema itaangamizwa. Kuna baadhi ya watu waliamini hivyo, lakini sio wengi sana.

Kisha wanafunzi wakauliza maswali mawili. Mlima wa hekalu wenyewe ungeweza kufasiriwa kama ngome na ulikuwa ndani ya Yerusalemu, ambayo pia ilikuwa na kuta. Kisha wanafunzi wakauliza maswali mawili.

Mambo haya yatafanyika lini? Na ni nini dalili ya kuja kwako na ya mwisho wa nyakati? Kisarufi, tuna maswali mawili hapo. Haijasemwa kwa njia hii kwa usahihi katika Marko. Huenda Marko alikuwa akiandika kabla ya uharibifu wa hekalu.

Mathayo anataka iwe wazi, pengine kuandika baada ya uharibifu wa hekalu. Mathayo anataka maneno yawe wazi. Manabii katika Agano la Kale wakati mwingine walichanganya pamoja matukio kulingana na aina ya tukio.

Kwa hiyo, katika Yoeli, katika sura mbili za kwanza, una tauni ya nzige inayoonekana kama jeshi linalovamia. Sura ya tatu, una jeshi, inaonekana wakati wa mwisho, lakini lugha fulani inayofanana inatumika katika zote mbili kwa sababu tauni hii ya nzige ni hukumu iliyo karibu zaidi ikitoa prism ambayo kwayo Yoeli anaweza kusema juu ya siku ya Bwana, ambayo anazungumza juu yake, siku ya hukumu ya Mungu. Kulikuwa na siku za hukumu ya Mungu ndani ya historia, lakini zilifananisha siku ya mwisho ya hukumu.

Wanafunzi waliuliza maswali mawili. Ya kwanza, mambo haya yatatokea lini? Vema, Yesu ametoka tu kusema, unaona mambo haya yote, hakuna jiwe litakalosalia juu ya jiwe. Kwa hiyo, mambo haya yatatokea lini? Hekalu litaharibiwa lini? Hana budi kujibu hilo.

Pia anajibu swali lingine, ishara ya kuja kwako na ya mwisho wa nyakati. Uharibifu wa hekalu, chukizo ambalo huleta ukiwa katika mahali patakatifu ambalo atataja mnamo 2415. Katika muktadha huo, atazungumza juu ya kukimbilia milimani na kadhalika.

Pia atazungumza kuhusu mambo haya kutimia ndani ya kizazi. Je, hekalu liliharibiwa katika kizazi kimoja? Ndiyo, ilikuwa. Takriban miaka 40 baada ya Yesu kusema hivyo, ambao ulikuwa urefu wa kawaida wa kizazi katika kronolojia ya kibiblia.

Dalili za mwisho. Kwanza, Yesu atatoa zisizo ishara. Kisha atatoa kile ambacho ni sharti la mwisho.

Utaona mambo haya. Ule mwisho bado, lakini habari njema ya ufalme itakapohubiriwa, ndipo ule mwisho utakapokuja. Lakini yeye haziita ishara.

Na hatimaye, anasema, na amezungumza juu ya uharibifu wa hekalu na kadhalika, lakini hatimaye anasema kitu ambacho anaita ishara. Mtakapoona ishara ya Mwana wa Adamu akija juu ya mawingu pamoja na nguvu na utukufu mwingi. Kwa maneno mengine, ikiwa unangojea ishara, utasubiri hadi kuchelewa sana.

Kwa hivyo, anatoa aina ya ishara za mwisho na vile vile zisizo za ishara na kisha ishara halisi. Kwa hivyo, kwa uharibifu wa hekalu, mambo haya yatatimizwa ndani ya kizazi. Pamoja na Yesu kuja katika mwisho wa ulimwengu, Yesu alisema, hakuna ajuaye siku, wala saa, hata jua, wala malaika wa mbinguni, ila Baba peke yake.

Kuharibiwa kwa hekalu. Yesu anasema, nyumba yako itaachwa ukiwa katika kizazi hiki, ambacho katika injili ya Mathayo kilikuwa ni kizazi kilichoishi wakati huo. Haizungumzii kizazi cha mwisho kijacho.

Sio kusema inaweza kutokea tena. Hekalu likijengwa upya, linaweza kuwa ukiwa tena. Lakini kusema kwamba yale ambayo Yesu anatabiri hasa hapa yalitimizwa katika kizazi hicho, kama alivyosema.

Kisha anazungumza kuhusu unajisi wa hekalu unaolifanya liwe ukiwa. Kwa hiyo, imenajisiwa na imeharibiwa. Hekalu liliharibiwa katika kizazi, miaka 40 haswa, ikiwa tunayo tarehe ambayo Yesu alikuwa akizungumza, labda haswa, ikiwa sivyo kabisa, karibu sana na kidogo kidogo kuliko, lakini kama miaka 40 baada ya Yesu kutabiri.

Sasa hilo halikuwa jambo la kawaida katika maana kwamba wakati wowote Israeli walipofanya dhambi, Mungu aliruhusu hekalu lichafuliwe au kuharibiwa. Ilifanyika katika Wababeli. Ilitokea chini ya Antiochus Epiphanes mwaka 165 hivi KK, karne ya pili KK.

Ilinajisiwa na Pompey, jenerali wa Kirumi katika karne ya kwanza KK. Iliharibiwa na Warumi katika karne ya kwanza BK. Ilinajisiwa zaidi na Warumi katika mwaka wa 135 chini ya Hadrian.

Na watu wengine wangebishana kwa ajili ya wengine pia. Israeli walipotenda dhambi, hekalu liliharibiwa, kuharibiwa, au vyote viwili. Na utabiri wa Yesu hakika ni wa kweli.

Inathibitishwa kwa wingi. Inaambatana na mambo mengine ambayo Yesu alizungumza juu yake. Yesu alitoa tendo la hukumu hekaluni, si kuvunja chungu tu, bali kupindua meza.

Pia, ushahidi wa uongo dhidi yake. Naam, ni nani angetoa ushuhuda wa uongo? Lakini baadhi ya watu walikuwa na ushuhuda mbaya kwamba alisema angeharibu hekalu. Na una kitu kama hicho katika Yohana ambapo Yesu anasema jambo kama hilo, lakini anasema, uliharibu hekalu, nitaliinua.

Lakini alikuwa anazungumza kuhusu Hekalu la mwili wake. Lakini kulikuwa na watu wanaotarajia hekalu jipya. Hata baadhi ya watu ambao hawakutarajia ile ya zamani ingeharibiwa, walitarajia ingebadilishwa.

Pia, hii ni katika Marko. Ni ndani ya kizazi, pengine kutoka kabla ya uharibifu wa hekalu na hata nyenzo ya awali kuliko Marko, kwa sababu nyumba yako imeachwa ukiwa ni baadhi ya nyenzo zilizoshirikiwa kati ya Mathayo na Luka, labda kutoka kwa kile ambacho wasomi mara nyingi huita Q kwa wale wetu tunaoamini katika hilo. Wakristo Wayahudi waliendelea kuabudu hekaluni.

Wao wenyewe wasingetunga msemu kama huo. Na kulikuwa na watu wengine wachache ambao walikuwa na ufahamu wa kutambua kuwa ingetokea. Joshua ben Hananiah, katika Vita vya Josephus, Kitabu cha Sita, Aya za 300 na zifuatazo.

Yesu, mwana wa Anania, Yohua ben Hanania, alikuwa akisema, ole kwa hekalu, ole kwa Yerusalemu. Alikamatwa kwa ajili ya hilo na wakuu wa hekalu ambao hawakupenda kupingwa na hawakupenda unabii wa hukumu kama ilivyokuwa katika siku za Yeremia au siku za Yesu. Alikamatwa, akakabidhiwa kwa gavana Mroma, na kupigwa, asema Josephus, mpaka mifupa yake ilipoonyesha.

Agano la Lawi, 15. Hekalu lingeharibiwa kwa sababu ya unajisi wa kuhani. Pia, Agano la Musa, sita, ambalo pengine ni la kabla ya Ukristo kwa sababu haliendi mbali kama hili.

Inasema ni sehemu tu ya hekalu ingechomwa moto, lakini inazungumza kuhusu sehemu ya hekalu kuchomwa moto. Na pia, baadhi ya maneno ya Sibylline yanaweza kuzungumza juu ya kitu kama hiki. Kulikuwa pia na matarajio yaliyoenea ya hekalu

jipya katika Enoko wa Kwanza, hati-kunjo ya hekalu la Qumran, na katika sala iliyosaliwa kwa ukawaida, Amida.

Pia, katika Hati-kunjo za Bahari ya Chumvi, katika Habakuki Pesheri, Wakitimu watabeba utajiri wa ukuhani wa Yerusalemu. Hiyo ilikuwa kabla ya 70. Walikuwa wakitarajia hukumu juu ya kuanzishwa kwa hekalu.

Kuna hyperbole kidogo hapa. Yesu anasema, hakuna jiwe litakalosalia juu ya jiwe. Kulikuwa na baadhi ya mawe yaliyoachwa kwenye ukuta wa kubakiza, kiufundi sio kutoka kwa hekalu, lakini kwa sababu kulikuwa na mawe yaliyobaki, hii haikuwa kitu ambacho watu walitengeneza baada ya ukweli.

Yesu hasemi juu ya uharibifu kwa moto hapa, ingawa anazungumza katika mfano wa nyuma katika Mathayo 22. Na tena, baadhi ya wasomi wanasema, vizuri, kama ungekuwa unaiunda baada ya ukweli, labda ungejumuisha maelezo haya na si maelezo hayo. Hivyo pia, Yesu anatumia lugha ya manabii wa Agano la Kale hapa.

Lakini hata baadaye marabi walihusisha kuharibiwa kwa hekalu na hukumu. Yesu hakuwa peke yake katika hilo. Alikuwa tu kwa wakati zaidi kuliko huo, kuliko marabi ambao waliitambua baada ya ukweli.

Katika muktadha huu, Yesu anasema ukimbie unapooni unajisi utakaoongoza kwenye uharibifu. Kama damu ya Abeli na Zekaria, ngazi za hekalu, umwagaji wa damu ulileta hukumu. Na katika mwaka wa 66, Josephus anatuambia wazalendo wa Kiyahudi waliwachinja makuhani hekaluni.

Josephus anaeleza hilo kuwa ni chukizo lililoleta uharibifu. Josephus alikuwa hai wakati huo. Alishiriki katika vita hivi.

Josephus anadhani hilo ndilo chukizo lililoleta uharibifu. Miaka mitatu na nusu baadaye, baada ya chukizo hilo, kwa kweli hekalu liliharibiwa. Naam, tutaona zaidi kuhusu maonyo ya Yesu ya kukimbia wakati huo.

Na pia tutaona kile ambacho Yesu aliendelea kusema kuhusu hukumu, si tu juu ya uanzishwaji wa kidini wa siku zake bali jinsi anavyozungumza kuhusu kuja kwake tena.

Huyu ni Dk. Craig Keener katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mathayo. Hiki ni kipindi cha 16, Mathayo 23-24.